

АНТИКОРУПЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Викривачі корупції та гарантії їх захисту за законодавством України

Культура поваги до викривачів як на рівні інституцій, так і загалом у суспільстві є центральним елементом у складній системі запобігання корупції. Сьогодні гарантії захисту прав викривачів у різному обсязі імplementовано в правові системи 80 країн, з них понад 40 країн мають спеціальні закони для захисту викривачів. В Україні конституційно-правовою основою для створення правових гарантій захисту викривачів є стаття 60 Конституції України, згідно з якою «ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази»

Правова основа захисту викривачів

Закон України “ Про запобігання корупції ”

Стаття 53. Державний захист викривачів

Стаття 53⁻¹. Забезпечення умов для повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону

Стаття 53⁻². Порядок здійснення перевірки за повідомленням викривача

Стаття 53⁻³. Права та гарантії захисту викривача

Стаття 53⁻⁴. Захист трудових прав викривача

Стаття 53⁻⁵. Право викривача на конфіденційність та анонімність

Стаття 53⁻⁶. Право викривача на отримання інформації

Стаття 53⁻⁷. Винагорода викривачу

Стаття 53⁻⁸. Юридична відповідальність викривача

Хто такий викривач?

ХТО може бути викривачем?

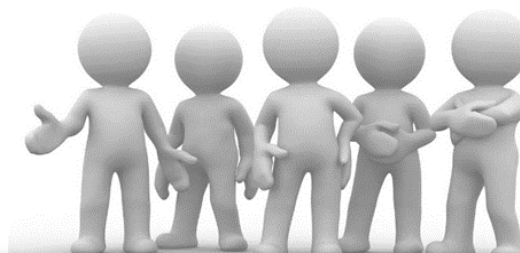
1. Громадянин України, особа без громадянства, іноземець.
2. Переконаний в достовірності інформації про корупційне діяння.
3. Інформація, яку він надає, містить достатньо фактів про можливе корупційне діяння/обставини правопорушення, іншої і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення тощо.
4. Отримав інформацію під час трудової, професійної, господарської, громадської, наукової діяльності, виконання служби чи навчання тощо.

Будь яка людина може повідомити про корупцію, якщо переконана, що її інформація є достовірною

Працівник?

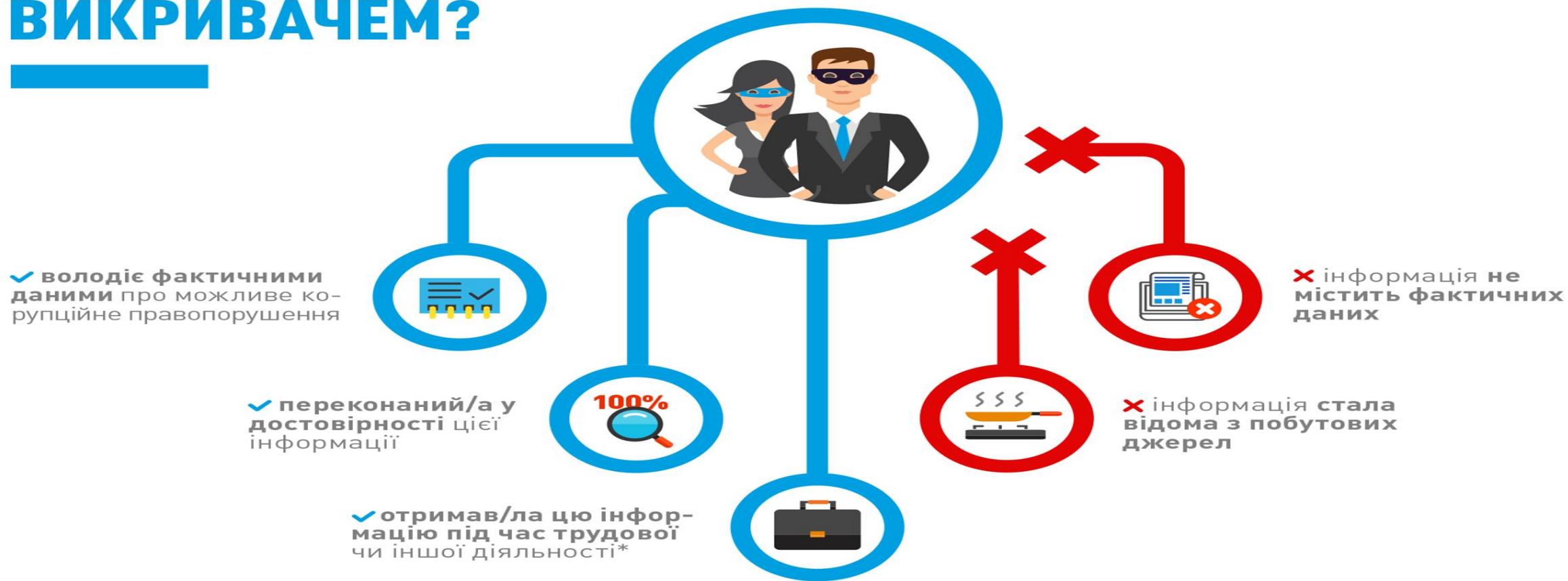

Будь-яка особа?

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання

КОГО НАЗК ВВАЖАЄ ВИКРИВАЧЕМ?

✉ ■ 📞 **Повідомити інформацію про корупційні порушення можна такими каналами** 🗣 ■ ✉

внутрішні
керівнику чи уповноваженій особі, де викривач працює

регулярні
спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції**

зовнішні
через ЗМІ, журналістів, професійні спілки, громадські організації

*Більше деталей — в Законі «Про запобігання корупції»

**НАБУ, НАЗК, Нацполіція, прокуратура тощо

Про що повідомляти?

Корупційне правопорушення - діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій **статті 3** Закону України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Наприклад: ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем»; ст. 354 «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації»; ст. 364 «Зловживання владою або службовим становищем»; ст. 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірно вигоди службовою особою»; ст. 368² «Незаконне збагачення». 19 статей КК України.

Правопорушення, пов'язане з корупцією - діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 України «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172⁵ КУАП); порушення вимог фінансового контролю (стаття 172⁶ КУАП); порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172⁷ КУАП) невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172⁹ КУАП) Дисциплінарна відповідальність Обмеження щодо одержання подарунка (стаття 23 Закону), Обмеження спільної роботи близьких осіб (стаття 27 Закону), Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 28 Закону).

Вимоги до повідомлення

Повідомлення підлягає розгляду, якщо наведена у ньому інформація містить фактичні дані, що вказують на можливе вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, інших порушень Закону, які можуть бути перевірені.

Повідомлення викривача про можливі факти корупційних правопорушень має містити наступну інформацію:

- фактичні дані, зокрема про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;
- надана інформація має бути достовірною, **на переконання викривача**;
- інформація стала відома викривачу у зв'язку з **його трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю**, проходженням служби чи навчання або участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Відповідно до Закону викривач має право повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону **без зазначення відомостей про себе (анонімно); п. 7 ч. 2 ст. 53³ Закону) або із зазначенням авторства.**

Яким чином повідомити?

Особа самостійно визначає, які канали використовувати для повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, а саме: внутрішні, регулярні або зовнішні канали.

НАЗК, інші державні органи юридичні особи, публічного права забезпечують умови для повідомлень їх працівниками про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через:

Канали повідомлень

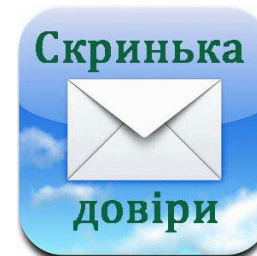
Єдиний портал повідомлень НАЗК
<https://whistleblowers.nazk.gov.ua/>

Пошта
anticor_reports@nazk.gov.ua
Тел. +38(044)200-06-91

Телефонна лінія НУОЗ України
+38 (044) -205-49-09
Електронна пошта
antikor@nuozu.edu.ua

**Скринька для повідомлень,
поштове відправлення**

Гарантії державного захисту викривачів

Викривачі, їх близькі особи перебувають під захистом держави.

За наявності загрози життю, житлу, здоров'ю та майну осіб, які надають допомогу в запобіганні і протидії корупції, або їх близьких осіб, у зв'язку із здійсненим повідомленням правоохоронними органами до них можуть бути застосовані правові, організаційно-технічні та інші спрямовані на захист від протиправних посягань заходи, передбачені Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» (ч. 2 ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Права та гарантії захисту викривачів поширюються на близьких осіб викривача.

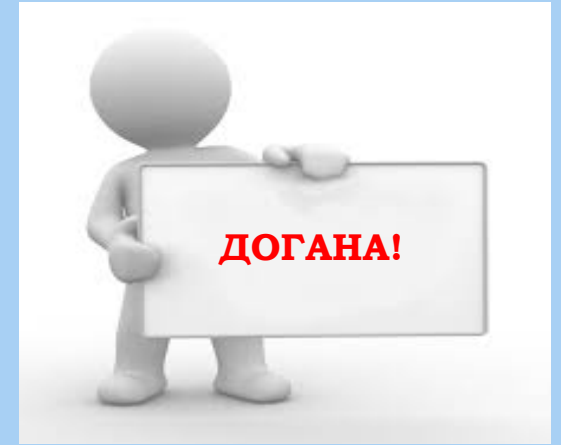
Для захисту прав та представництва своїх інтересів викривач може користуватися всіма видами правничої допомоги, передбаченої Закон України "Про безоплатну правничу допомогу", або залучити адвоката самостійно. (ч. 3 ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції»).

Захист трудових прав викривача

Викривачу та його близьким особам у зв'язку з повідомленням про корупцію не може бути:

- відмовлено у прийнятті на роботу;
- звільнено чи примушено до звільнення;
- притягнуто до дисциплінарної відповідальності;
- піддано з боку керівника або роботодавця іншим негативним заходам впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) або загрозі таких заходів.
- відмовлено в укладенні чи продовженні договору, трудового договору (контракту);

Викривачу, його близьким особам, права яких порушені гарантується поновлення їх порушених прав

Права та гарантії захисту викривача

Викривач має право:

- ✓ на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- ✓ на конфіденційність;
- ✓ залучити адвоката самостійно та отримати відшкодування витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;
- ✓ на винагороду у визначених законом випадках;
- ✓ на представництво НАЗК його інтересів в суді;
- ✓ на отримання психологічної допомоги;

Хто отримає винагороду?

Викривачі мають право на винагороду.

Право на винагороду має викривач, який повідомив про корупційний злочин, грошовий розмір предмета якого або завдані державі збитки від якого у п'ять тисяч і більше разів перевищують розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час вчинення злочину (15,140 млн. грн). Мінімальна сума винагороди становить – 1,514 млн. грн. (на сьогодні)

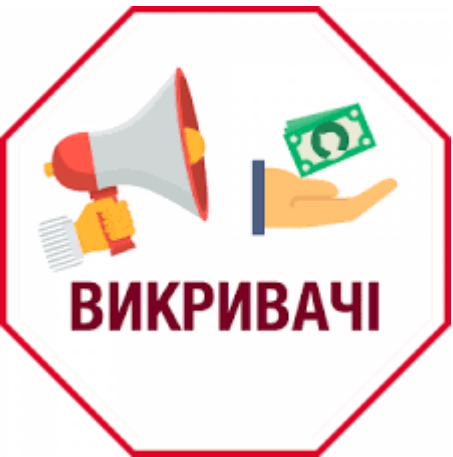
Розмір винагороди становить 10 відсотків від грошового розміру предмета корупційного злочину або розміру завданих державі збитків від злочину після ухвалення обвинувального вироку суду. Розмір винагороди не може перевищувати трьох тисяч мінімальних заробітних плат, установлених на час вчинення злочину (21,3 млн. грн.) Станом на сьогодні

Суд встановлює конкретний розмір винагороди, що підлягає виплаті, з урахуванням критеріїв персональності та важливості інформації. (КПК доповнено статтею 130-1)

Юридична відповідальність викривача

Викривач не несе юридичної відповідальності за повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, поширення зазначеної у повідомленні інформації, незважаючи на можливе порушення таким повідомленням своїх службових, цивільних, трудових чи інших обов'язків або зобов'язань.

Викривач звільняється від цивільно-правової відповідальності за майнову та/або моральну шкоду, завдану внаслідок здійснення повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, крім випадку здійснення завідомо неправдивого повідомлення. У разі неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації вона підлягає спростуванню у порядку, визначеному Цивільним кодексом України.

Дякую за увагу😊

Все буде Україна